

РЕЦЕНЗИЯ

**от проф. Евгения Делчева, д-р по икономика
на трудовете на доц. Тони Веков, д.м.н.
единствен участник в обявен конкурс за професор от МУ - Плевен в
ДВ бр. 91, 2011
по научна специалност 03.01.53 „Социална медицина и организация на
здравеопазването и фармацията”**

I. Биографични данни

Т. Веков е завършил Математическа гимназия в град Враца (1982-1986 г.), след което продължава образованието си в Софийски университет като завършва специалността „Биотехнологии” с отличен успех през 1993 г. През 2006 г. завършва магистърска степен „Здравен мениджмънт” в МУ София. През 2008 г. защитава успешно дисертационен труд на тема „Обществено и професионално мнение за здравната реформа – сравнителен анализ. Оценки, изводи и препоръки” по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”. През 2010 г. придобива научното звание „доцент” във факултет „Обществено здраве” на МУ-Плевен където работи и досега. Освен това заема и ръководни постове в частен здравно-осигурителен фонд и в СБАЛ по Кардиология – Плевен. През 2011 г. защитава успешно научната степен „доктор на медицинските науки”.

Има 6 специализации (4 от които в чужбина), лектор е в повече от 50 тематични лектории в здравеопазването. Автор на 109 публикации от които 75 – извън рецензираните по дисертационните трудове.

II. Обща характеристика на трудовете

Доц. д-р Веков е представил общо 109 научни публикации с обем над 3500 страници. От тези публикации 34 са по двете дисертации (5 за първата и 26 за втората плюс 3 резюмета в международни форуми) и не подлежат на рецензиране. Обект на оценка в настоящата рецензия са 75 реални научни публикации, от които 49 след придобиване на научното звание „доцент”, с общ обем около 2500 страници.

В структурно отношение трудовете се подразделят според техния вид на:

Монографии – 5 самостоятелни с общ обем 1050 авторски страници.

Учебници – 6 от които 5 самостоятелни и един – 2-ри автор с общ обем около 1200 страници.

Научни статии на български език в научни издания – 46 броя. 37 са самостоятелни и в 9 той е първи автор.

Научни статии на английски език – 7 броя, в които е първи автор.

Научни доклади отпечатани в сборници в пълен текст – 3 броя, от които един в чужбина.

Научни доклади с отпечатани резюмета – 8 броя, от които всички са в чужбина.

В 49 труда доц. д-р Веков е самостоятелен автор, а в 22 е първи автор. Самостоятелният текст, който не дублира дисертациите или други публикации е над 2000 страници. Посочените данни показват, че кандидатът е една изградена в научно отношение личност, с много ерудиция, висока продуктивност и способност да навлиза като творец и популяризатор в лоното на различни научни дисциплини.

В съдържателно отношение всички **реални публикации** са в областта на обявения конкурс по научна специалност 03.01.53 „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията” разбирана в по-широк смисъл с използване на методи от различни научни дисциплини – икономически, социологически, политически, социално-медицински, количествени, управленски, комуникационни и др. фокусирани към здравеопазването и фармацевтичния сектор. Доц. Веков проявява интердисциплинарен интерес в много области на науката - социална медицина, икономика на здравеопазването, маркетинг, връзки с обществеността. Въпреки че, той е диференцирал трудовете си в десет направления на научни търсения, считаме че някои от тях могат да се обединят (например „неформални плащания” и „икономика на здравеопазването” или „обществена и професионална оценка на здравната реформа” и „национална здравна политика”) поради което представям съдържателната структура на трудовете му в следните 6 области:

1	Национална здравна политика и здравна реформа	17 / 22,6%
2	Лекарствена и реимбурсна политика	8 / 10,7%
3	Икономика на здравеопазването и неформални плащания	11 / 14,7%
4	Качество на доболничната и болничната медицинска помощ	11 / 14,7%
5	Задължително социално и доброволно частно здравно осигуряване	19 / 25,3%
6	Маркетинг и връзки с обществеността	9/12,0%
	ОБЩО	75 / 100%

От таблицата проличава, че доминират (като **бройки**) публикациите посветени на проблемите на здравноосигурителната ни система и

реформирането на здравеопазването. Не малка част от трудовете са с икономическа и квалитоложка насоченост, а на последно място – публикациите по маркетинг и обществени комуникации и лекарствена политика. Разгледани обаче **по брой страници** акцентите се променят – от над 1000 страници по икономика и управление на здравеопазването, по 700 страници – по здравно осигуряване и лекарствена политика, и по 300 и по-малко страници – за останалите фокуси в разработките на доц. Веков.

III. Характеристика на научната и учебно-преподавателската дейност

3.1. Научна дейност

В **научната си дейност** доц. д-р Тони Веков се проявява като целенасочен и задълбочен изследовател, чиито основни научни интереси са в областта на икономиката и организацията на здравеопазването и фармацията, но през последните години той навлиза убедително в други направления – здравно осигуряване, маркетинг и обществени комуникации като сполучливо интегрира своите знания на биотехнолог и социален медик с търсенията на здравния икономист.

В по-новите си трудове (извън дисертационните разработки) доц. Веков продължава да развива проблемите на здравно-икономическия анализ и оценка на отделни терапевтични практики (най-често за сърдечно-съдовите заболявания), доболничната и болничната медицинска помощ, здравно-осигурителната ни система и фармацевтичният сектор. Насочва се и към по-специфични проблеми на здравната реформа като удовлетвореността на потребителите и медиците, качеството на процесите и квалификацията на лекарите – специалисти, индуцираното от лекарите търсене на болнична здравна помощ, проучвания в областта на неформалните плащания и корупционните техники, причини и последици. В няколко статии той фокусира вниманието си върху проблемите при приложението на клиничните пътеки и други форми на лимитиране на бюджетите на болниците от страна на НЗОК и техните социални последици. Ценни за науката са и проучванията на влиянието на медиите, общественото мнение и мнението на лекари за здравната реформа, икономическите оценки на конкретни терапии, емпиричните проучвания на „слаби места” в здравноосигурителната система, оценките за пазара на доброволни здравни осигуровки и др.

Монографиите на доц. Веков представляват концентриран израз на научните му разработки в областта на организацията, управлението и икономиката на здравеопазването и фармацевтичният сектор. В тях се съдържат не само анализи, но и многовариантни решения на здравната и лекарствената ни политики.

Резултатите от проучванията и анализите допринасят за обективизацията на здравната политика и здравния мениджмънт.

В петте самостоятелни учебника доц. Веков се стреми не само да популяризира и систематизира натрупаните знания по управление, маркетинг, обществени комуникации, здравно осигуряване и лекарствена политика, но излага и най-новите концепции, фокусирани към спецификата на здравеопазването (например новите концепции за латералния, интегрирания маркетинг или маркетинга на взаимоотношенията). Ще открия като напълно новаторски и учебникът в съавторство, посветен на икономиката на сърдечно-съдовите заболявания, с което кандидатът навлиза в една много сложна и слабо разработвана в България тематика – стойност на заболявания.

Доц. Веков участва в рядколегиите на две научни списания „Кардиология” и „Медицински меридиани”. Участва и в международни проекти.

3.2. Учебно-преподавателска дейност

Учебно-преподавателската дейност на доц. Веков датира от 2008 г. когато той започва работа в „Катедрата по медицинска етика, управление на здравните грижи и информационните технологии” във ФОЗ на МУ - Плевен. От справките е видно, че през учебната 2009 г. доц. Веков е провел преподавателска дейност със студенти и специализанти във ФОЗ общо 304 еквивалентни часа. През 2010 г. натовареността му е по-висока – 392 часа, а през 2011 г. – 476 часа. Тези данни дават основание да се направи заключението, че той има над 1000 учебни часа за последните три години.

Издадените учебници и монографии, както и много от публикациите на доц. Веков представляват учебни помагала, които се ползват от студенти и специализанти по здравен мениджмънт и управление на здравни грижи.

Също така доц. Веков има двама докторанти, ръководил е 7 дипломанти и е рецензирал тезите на 4 дипломанти.

В заключение, може да се обобщи, че **съществува баланс** между **научната и учебно-преподавателската дейности** в кариерата на доц. Веков.

IV. Научни постижения

Научните постижения на автора са разположени в пространството на няколко научни области - социална медицина, икономика, маркетинг и обществени комуникации, но всички те са интегрирани в здравеопазването или в отделни негови сектори като фармацевтичния.

Може да се твърди с увереност, че доц. Веков допринася в последните няколко години за адаптиране и специфициране на материята за здравно-

икономическия анализ и оценка на отделни видове здравеопазни дейности, за оптимизиране на развитието на здравно-осигурителната ни система, за редуциране на корупционните нагласи в системата, за анализ на здравната реформа през погледа на пациенти и лекари и др. Неговите разработки разкриват дефектите в социалната практика, те са в синхрон с животрептящите проблеми на здравната реформа. Нещо повече, част от тях спомагат за осъзнаването на необходимостта от нови подходи в практическото управление на лечебните заведения, за развитието на икономическите, маркетинговите и комуникационни техники и за израстване на здравните мениджъри.

Приемам систематизираните 10 приноса от кандидата, като потвърждавам тяхната вярност и коректно формулиране.

V. Критични бележки и препоръки

1. В разработките са допуснати някои терминологични неточности, които не омаловажават значението им : а) терминът „социализирана маркетингова концепция” трябва да се замени с по-точният ”социална концепция; б) цитираният модел на Майкъл Портър носи наименованието „Модел на петте движещи сили на конкуренцията”, а в монографията „Повишаване на конкурентоспособността на здравеопазването в България” той е развит специфично за здравеопазването като модел на шест движещи сили (включва силата на организацията-платец), което би могло да се обсъжда в учебника по маркетинг; в) на много места поясняващи практиките на други страни се смесват понятията „здравно осигуряване” и „здравно застраховане”.
2. Не мога да приема, че в двата учебника – по маркетинг и обществени комуникации не са включени в използваната литература български автори. Като представител на УНСС и с поглед към известната литература в областта на икономическите дисциплини насочени към здравеопазването, твърдя че има много добри автори и книги, чиито потенциал можеше да се надгради от автор като доц. Веков.

VI. Цитирания и импакт фактор

Приложените справки от доц. Веков показват, че той има 46 цитирания главно в българската научна литература.

Общият импакт фактор е 28,034 , а индивидуалният – 6,67.

VII. Наукометрични показатели за придобиване на научното звание „професор”

Количествените показатели за научната продукция на доц. Веков с която се представя в конкурса за професор може да бъдат илюстрирани в следната таблица:

Наукометрични показатели за професор	Необходими количествени показатели	Фактически показатели за кандидата	Съотношение фактически/необходими
Общ брой публикации	50	109/ 75 извън двете дисертации	2,18 / 1,5
В т.ч. в международни издания	7	16	2,3
Самостоятелен или първи автор	20	71	3,6
Цитирания	20	46	2,3
Докторанти	2	2	1
Импакт фактор (общ)	> 10	Общ – 28.034 Индивидуален – 6.67	2,8

Както се вижда от представената таблица доц. Веков изпълнява и преизпълнява изискванията за придобиване на научното звание „професор”. Многобройните цитирания и самостоятелни публикации са израз на авторитет в научните среди. Преподавателската и научно-приложната му дейности (участие в проекти, научно ръководство, рецензии, участие в редакционни колективи и др.) също доказват, че кандидатът напълно отговаря на изискванията за придобиване на научното звание „професор”.

VIII. Заключение

Въз основа на съдържателното, структурното и комплексно оценяване на представените научни трудове и справките за научно-преподавателска и научно-приложна дейност мога да обобщя, че:

- научната продукция съдържа резултати, представляващи научни и научно-приложни приноси в областта на

организацията, управлението и икономиката на здравеопазването и фармацевтичния сектор;

- допринася за решаването на съществени управленски и здравно - икономически проблеми (неефективността и недостатъчното качество на прилаганите терапевтични практики при пациенти със сърдечно-съдови заболявания, нееефективността на реимбурсната политика при лекарства, провалите на здравно-осигурителната ни система, слабостите в следдипломното и продължаващото обучение и др.);
- спомага за въвеждане на по-рационални управленски и здравно-икономически подходи при финансирането и организацията на здравната помощ и фармацевтичния сектор в условията на здравно-осигуряване,

поради което препоръчвам на Уважаемото жури към МУ- Плевен да присъди по достойнство на доц. Тони Йонков Веков, д.м.н. научното звание “професор”.

Подпис:
(проф. Е. Делчева, д-р по икономика)

5 февруари 2012 г.